

часних студентів-медиків у ВНЗях полягає в тому, щоб взявши від кожної дисципліни основне і впровадити це в практику підготовки лікарів відповідної спеціальності.

Дисципліна «мікробіологія, вірусологія та імунологія», щовикладається студентам II – III курсів, передбачає засвоєння основних принципів мікроскопічних, бактеріологічних, мікологічних, вірусологічних та серологічних до-сліджень захворювань, етіологічним чинником яких є мікроорганізми. Предмет поетапно нашаровує знання, вміння та навички, що дає можливість ефективно його розуміти та засвоювати. У кожній темі, що вивчає окремий вид мікроорганізмів, передбачено вивчення окремих розділів, які інтегруються в наступні дисципліни, – це епідеміологія, патогенез, клініка, особливості імунітету, лабораторна діагностика, профілактика та лікування. Саме на старших курсах ці розділи окремо розподіляються в різні інтеграційні дисципліни, такі як інфекційні, внутрішні, хірургічні, дитячі хвороби, дерматологія, урологія, гінекологія та інші., що в кінцевому результаті об'єднуються в формування фахівця-лікаря. На базі кафебри мікробіології, вірусології та імунології в знаннях, вміннях і навичках студентів повинен чітко сформуватись алгоритм діагностичних дій: пацієнт – хвороба – мікро-

організм – досліджуваний матеріал – метод дослідження – інтерпретація результатів дослідження – вибір етіотропних лікарських засобів – лікування – мікробіологічний контроль після одужання (попередження носійства) – забота заходи профілактики. Контроль кінцевого рівня знань студентів закріплюється розв'язанням ситуаційних задач де описані різні клінічні випадки.

Засвоєння студентами теми заняття «Клінічна мікробіологія», забезпечує:

виконання правил протимікробного режиму в лікувальних закладах, здійснювати контроль та дотримуватися правил асептики при виконанні хірургічних операцій, перев'язок, інвазивних діагностичних і лікувальних процедур; правильно інтерпретувати результати мікробіологічної діагностики опортуністичних і госпітальних інфекцій; здійснювати вибір протимікробних препаратів з врахуванням результатів антибіотикограми, для лікування опортуністичних і госпітальних інфекцій.

Таким чином, вивчення предмету мікробіології, вірусології та імунології є важливим для формування лікаря-клініциста різного фаху з широким професійним кругозором і є основою для засвоєння відповідних розділів на кафедрах клінічної медицини.

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

І. В. Янішен, А. В. Погоріла, О. Л. Федотова

Харківський національний медичний університет

Резюме. У статті розглядається структурно-функціональна модель психолого-педагогічної компетентності, яка може використовуватися як наукова основа для розробки системи психолого-педагогічної підготовки та підвищення кваліфікації викладачів вищої школи.

Ключові слова: психолого-педагогічна компетентність, викладач вищої школи, структурні компоненти компетентності, види компетентності, рівні сформованості компетентності.

В умовах реформування вищої школи на перший план висувається завдання підвищення кваліфікації викладацьких кадрів. Очікувані у зв'язку з кредитно-трансферною системою нововведення, а також необхідність реалізації компетентного підходу до професійної підготовки студентів, передбачена реформою освіти, висувають нові вимоги до психолого-педагогічної компетентності (ППК) вузівських викладачів. Викладачам незабаром доведеться опанувати нові педагогічні технології, в яких наголос робиться на самостійну пізнавальну діяльність студентів і на вироблення у них соціально-професійних компетенцій, що в кінцевому підсумку повинно забезпечити мобільність і попит фахівців на ринку праці. Для того, щоб грамотно організувати психолого-педагогічну підготовку викладачів у системі додаткової професійної освіти, важливо розробити модель психолого-педагогічної компетентності, спираючись на яку можна було б комплексно вирішувати визначене завдання.

Аналіз наукової літератури показав, що більшість вчених визначає поняття «компетентність» через сукупність знань, умінь і готовність їх використовувати в діяльності (Е. Ф. Зеєр, В. А. Зимня, Н.І.Лобанова, А. К. Маркова, В.

А. Сластенин та ін). Проте в цьому визначенні відсутня дуже важлива складова, а саме, цінності, якими керується фахівець. Один з перших дослідників компетентності Дж. Равен як найважливіший її компонент розглядає цінності, аргументуючи це от чим: «...жодна людина не діятиме саме так, якщо вона глибоко і особисто в цьому не зацікавлена. Цінності, таким чином, опиняються на чолі кута».

Таким чином, під психолого-педагогічною компетентністю викладача будемо розуміти комплекс відповідних знань, умінь, навичок, цінностей, а також готовність їх творчої реалізації у професійно-педагогічній діяльності, що в сукупності забезпечує її високі результати. Доцільно говорити саме про психолого-педагогічну компетентність, а не просто про педагогічну, оскільки викладачу доводиться вирішувати не тільки виховні та дидактичні завдання, які самі по собі вимагають хорошої психологічної підготовки, але й виконувати власне психологічні функції, пов'язані з вивченням індивідуальних особливостей студентів, прогнозуванням розвитку їх особистості, організацією спільної діяльності та продуктивного спілкування в навчальній групі, вирішенням конфліктних ситуацій, регуляцією власних психічних станів і т. ін.

З одного боку, компетентність є характеристикою особистості фахівця, з іншого боку, вона формується і проявляється саме у професійній діяльності, визначаючи її результати. Тому логічно розглядати структурні компоненти компетентності в діяльнісно-особистісному аспекті і враховувати наявність у викладача мотиву, знання способів здійснення педагогічної діяльності, її здатності виконувати з повним розумінням сенсу. Тому в структурі психолого-педагогічної компетентності викладача можна

виокремити такі компоненти: 1) позитивну мотивацію до прояву компетентності (мотиваційний компонент); 2) знання, що лежать в основі розуміння змісту педагогічної діяльності та вибору способів її здійснення (когнітивний компонент); 3) уміння, навички, досвід успішного здійснення необхідних дій (операціонально-технологічний компонент); 4) ціннісно-сміслові уявлення й ставлення до змісту та результату діяльності (ціннісно-смісловий компонент). Критеріями оцінки сформованості психологопедагогічної компетентності вузівського викладача є, таким чином, сукупність відповідних знань, умінь, навичок, цінностей, якими він керується у своїй діяльності, і готовність кваліфіковано, з високим рівнем якості виконувати свої функції.

Ураховуючи, що компетентність викладача формується в професійно-педагогічній діяльності, то цілком обґрунтованим є виокремлення таких видів психологопедагогічної компетентності: 1) види психологопедагогічної компетентності викладача, пов'язані з реалізацією професійно-специфічних функцій: дидактична, виховна, диференційно-психологічна, соціально-психологічна; 2) види психологопедагогічної компетентності викладача, пов'язані з реалізацією управлінських функцій: проектно-конструктивна, організаційно-технологічна, комунікативно-регуляційна, контрольно-оцінювальна, аналітико-рефлексивна; 3) види психологопедагогічної компетентності викладача залежно від характеру й складності розв'язуваних ним психологопедагогічних завдань: практична, теоретична, методологічна. Для того щоб створити цілісне уявлення про психологопедагогічну компетентність викладача, представимо її у вигляді структурно-функціональної моделі, що включає: 1) структурні компоненти; 2) професійно специфічні і професійно-універсальні види компетентності, виокремлені згідно з функціями, які виконує викладач; 3) види компетентності, виокремлені згідно з характером розв'язуваних педагогіч-

них завдань; 4) рівні сформованості психологопедагогічної компетентності та критерії її оцінки.

Структурно-функціональна модель психологопедагогічної компетентності може враховуватися при розробленні програм психологопедагогічної підготовки викладачів вищої школи в системі додаткової професійної освіти. Структурні компоненти компетентності визначають основні завдання психологопедагогічної підготовки: формування відповідних знань, умінь, навичок, мотиваційної готовності до здійснення педагогічної діяльності з повним усвідомленням її цінностей і сенсу. Уявлення про види психологопедагогічної компетентності, виділені відповідно до основних функцій, які здійснює викладач, дозволяє визначити тематичні блоки його підготовки. Погляд на компетентність з точки зору складності розв'язуваних викладачем психологопедагогічних завдань акцентує увагу на необхідності поєднувати практичну, теоретичну та методологічну підготовку. Знання про рівні сформованості компетентності задають спрямованість психологопедагогічної підготовки викладача з урахуванням етапів його професійного становлення та специфіки проблем, які виникають на кожному етапі.

Література.

1. Методы системного педагогического исследования: Учебное пособие / Под ред. Н.В. Кузьминой. – Л.: ЛГУ, 2013. – 170 с.
2. Педагогика: Большая современная энциклопедия / Сост. Е.С. Рапацевич. – Мн.: Современное слово, 2014. – 720 с.
3. Морева, Н.А. Педагогика среднего профессионального образования: Учебное пособие для студентов высших педагогических учебных заведений / Н.А. Морева. – М.: Издательский центр «Академия», 2013. – 272 с.
4. Равен Дж. Педагогическое тестирование: Проблемы, заблуждения, перспективы. – М.: 20. – С.67.